

Економічні науки

УДК 65.325

Косенко Артем Геннадійович

магістрант

Сумського національного аграрного університету

Косенко Артем Геннадьевич

магістрант

Сумского национального аграрного университета

Kosenko Artem

Undergraduate of the

Sumy National Agrarian University

Науковий керівник:

Пилипенко Надія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент

Сумський національний аграрний університет

**СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ САДІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ
СОСТОЯНИЕ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ САДОВОДЧЕСКИХ
ПРЕДПРИЯТИЙ
STATE AND DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF HORTICULTURAL
ENTERPRISES**

Анотація. В статті проаналізовано тенденції розвитку галузі садівництва за роки незалежності України та визначено основні напрями розвитку садівничих підприємств. Акцентовано увагу на необхідності нарощування потенціалу зберігання та переробки продукції з метою забезпечення конкурентоспроможного та екологічно безпечного розвитку.

Ключові слова: садівництво, розвиток садівництва, конкурентоспроможність.

Анотація. В статті проаналізовані тенденції розвитку отрасли садоводства за годы незалежності України і визначені основні напрямки розвитку садоводчих підприємств. Акцентовано увагу на необхідності нарощування потенціалу зберігання і переробки продукції з метою забезпечення конкурентоспроможного і екологічно безпечного розвитку.

Ключевые слова: садоводство, развитие садоводства, конкурентоспособность.

Summary. The article analyzes the development trends of the horticultural industry over the years of independence of Ukraine and identifies the main directions of development of horticultural enterprises. Attention is focused on the need to increase the capacity of storage and processing of products in order to ensure competitive and environmentally friendly development.

Key words: horticulture, horticulture development, competitiveness.

Садівництво є однією із найважливіших галузей сільського господарства, оскільки саме фрукти та ягоди є невід'ємною складовою раціону здорового харчування, справжньою скарбницею вітамінів. За часи незалежності садівництво, як і усе сільське господарство пройшло через потужну кризу, яка багатьма фахівцями відзначається як загальногалузеве падіння виробництва і скорочення площі насаджень, що відноситься, перш за все, до його товарної частини, зосередженої в колишніх колгоспах і радгоспах, перетворених нині в господарські товариства і товариства. Тут дійсно на рубежі 2000 років відбулося стрімке скорочення і площі садів, і

валових зборів продукції. За 4 роки з 1997 по 2001 рік площа плодкових насаджень зменшилася майже наполовину (з 752 до 402 тис. га), а валові збори фруктів знизилися більш ніж в 2,5 рази, з 2793 тис. т до 1106 тис. т [1].

Скорочення обсягів виробництва зумовило значні фінансово-економічні проблеми господарств, яку в свою чергу вплинули на можливості їх розвитку. Аграрні підприємства попадали в замкнене коло: немає продукції – немає коштів для розвитку – немає продукції [2]. Проте, починаючи з початку 2000-х років, реформування аграрного сектору почало давати позитивний ефект і в галузі. Справа в тому, що в 90-х роках ліквідовувалися в основному малопродуктивні, невеликі за площею розрізнені сади в неспеціалізованих господарствах, які не грали скільки-небудь значної ролі в їх доходах. Перехід на інтенсивні методи ведення господарства дозволив підвищити урожайність і збільшити валові збори (рис.1).

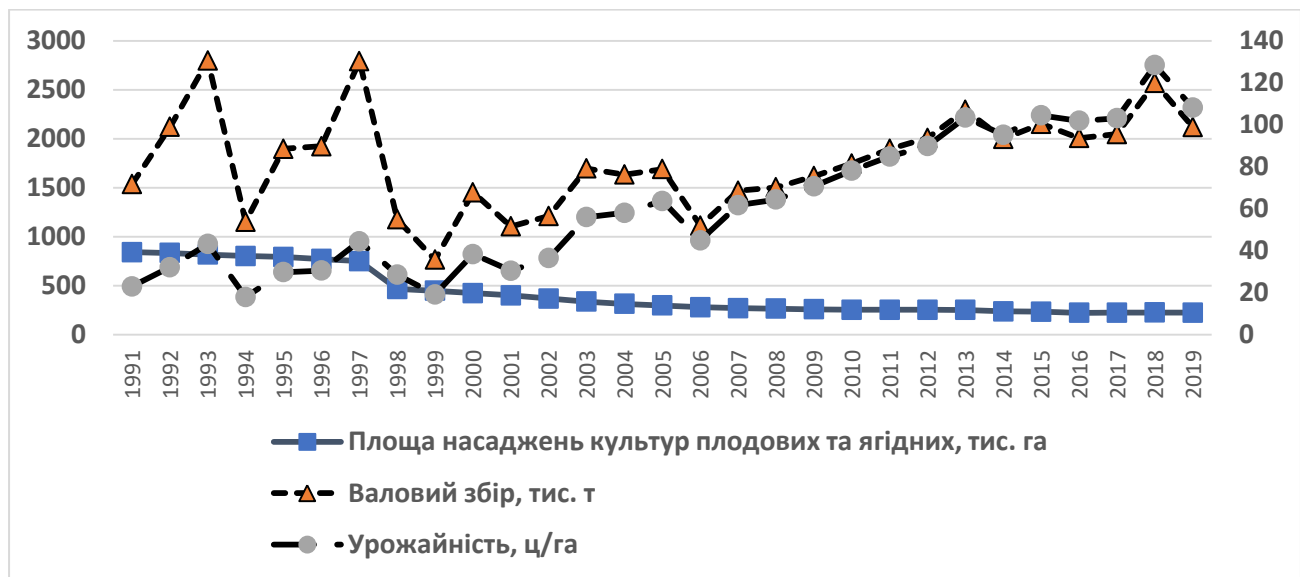

Рис. 1. Виробництво продукції садівництва в Україні за роки незалежності

Джерело: побудовано автором на основі даних Держкомстату України [1]

Сьогодні ситуація значно відрізняється від того, що була наприкінці минулого сторіччя (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка виробництва продукції садівництва в Україні

Показники	Середньорічне значення			2011-2019 у % до 1991-2000
	1991-2000	2001-2010	2011-2019	
Площа насаджень культур плодових та ягідних, тис. га	696	306	238	34,2
Валовий збір, тис. т	1762	1479	2122	120
Урожайність, ц/га	25,3	48,4	89,2	352

Джерело: розраховано автором на основі даних Держкомстату України [1]

Так за період 1991-2000 років середня урожайність склала лише 25,3 ц/га, а в останнє десятиріччя вона зростає в 3,5 рази, що дозволило при скороченні площ втричі отримати на 20% більші валові збори. Оновлення сортового асортименту і підвищення якості продукції дозволило продукції українських садівників завоювати і зовнішні ринки. Сьогодні українські яблука експортуються вже в Британію, Швецію, Францію і деякі країни африканського континенту. Буквально в минулому році наші виробники освоїли також ринки Арабських Еміратів, Малайзії, Індонезії та Сінгапуру. У 2018р. Україна здійснила рекордний експорт плодово-ягідної продукції на суму \$ 229 млн, що на 17% більше в порівнянні з 2017р. Основними експортними товарами були: волоські горіхи (\$ 117 млн); заморожені плоди і ягоди (\$ 78 млн); яблука і груші (\$ 15 млн). Українські яблука експортувалися більш ніж в 60 країн світу, але провідними їх споживачами стали Білорусь (40% вартості експорту), Молдова (14%) і Швеція (9%). [3].

Як і будь яка сільськогосподарська продукція, продукція садівництва повинна бути конкурентоспроможною та екологічно безпечною. Товаровиробники повинні постійно моніторити ситуацію на ринку і оцінювати свій конкурентний статус, акцентувати увагу на свої конкурентних перевагах та намагатися нейтралізувати слабкі місця [4].

Для подальшого розвитку підприємств галузі необхідно:

- удосконалити систему оподаткування підприємств, зробивши її адекватною умовам виробництва, його специфіці та завданням розвитку господарств;
- забезпечити ефективний правовий захист власності товаровиробників.
- здійснити структурну реорганізацію підприємств, привести її у відповідність до чинного законодавства, специфікою галузі, особливостей матеріально-технічної бази виробництва;
- провести реконструкцію насаджень з метою створення інтенсивних слаборослих садів, що дають конкурентоспроможну (якісну і дешеву) продукцію;
- здійснити на кооперативних засадах будівництво фруктовосховищ з регульованим атмосферою і організацію міжгосподарських оптових ринків збуту плодово-ягідної продукції.

Особливо слід відзначити актуальність реконструкції діючих та створенні нових потужностей по зберіганню та переробці продукції, що дозволить знизити сезонність надходження коштів та підвищить прибутковість господарювання[5].

Враховуючи, що на сьогоднішній день фактичний рівень споживання фруктів та ягід сягає не більше 65% від науково обґрунтованого, у галузі є відмінні перспективи розвитку як на вітчизняному, так і зарубіжних ринках.

Література

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Пилипенко Н. М., Прядка С. І. Конкурентоспроможність як чинник економічно-безпечного розвитку сільськогосподарського підприємства // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2019. №10. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-10-5256>

3. Україна продала плодів і ягід на більше \$200 млн // AgroPortal. 2019.
URL: <http://agroportal.ua/news/ukraina/ukraina-prodala-plodov-i-yagod-na-bolee-200-mln/>
4. Пилипенко В. В., Н.М. Пилипенко Науково-практичні аспекти оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств // Вісник СНАУ. №.1(67) 2016. С.73-78.
5. Pylypenko, Nadiia M.; Pylypenko, Viacheslav V.; Kuchkova, Kristina O. Competitive Advantages of Agricultural Enterprises from the Perspective of the Analysis of the Competition’s Conditions // Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S.l.], v. 9, n. 8, p. 2774-2789, dec. 2019. ISSN 2068-696X. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/4144>